

tíðindablaðið
sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevni: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrstakstjóri: Krisjan Dahl

Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith

Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Vend komin í

SAMGONGAN, sum situr við ábyrgdini í Tinganesi og á lögtingi, setti sær sum fremsta mál at venda tí skeivu búskaparligu gongdini, sum borgaraliga alternativ við hevði ábyrgdina av.

FARIÐ var alt fyri eitt til verka við broyttari skattaskipan, búskaparligum til-tøkum og neyvari fíggarligari stýring. Samgongan setti sær sjálvum 500 dagar til at leggja búskaparpolítikkinn til rættis og til at fáa tað at kvinka tann rætta vegin. Borgaraliga and-støðan hevði einki uttan háð og spott til hesa verkætlan samgongunnar.

NÚ liggja so tøluni á borðinum saman við løgman-røðuni. Hesi tøluni tala sítt týðiliga mál. Vend er komin í ta skeivu og vandamiklu gongd, sum alternativ við stóð fyri. Henda vend sæst av fylgjandi: Vøksturin í uttanlandsskuldini er mun-

andi minkaður, gjaldsjavna-hallið er væl minni enn fryktandi var fyri, arbeiðs-loysið er burturbeint, gjald-føri landskassans betri enn nakrantíð undir alternativ-inum og síðst, men ikki minst, er kredittvirði Føroya endurskapað uttanlands.

VIT eru ikki longur á veg út av eggini við fullari ferð, so sum støðan var, meðan Óli Breckmann og Pauli Ellef-sen stýrdu landinum.

HETTA merkir tó ikki, at alt er sára gott og at halga grøvin er væl vard. Búskap-arligu viðurskiftini eru sera viðbrekin og neyðugt verður við strangari fíggarliga og búskaparligari stýring í framtíðini til tess at halda skil á spekulantum og ábyrgdarleysum »vinnu-lívsmönnum«. Til hetta endamál verður búskapar-liga deildin í Tinganesi at út-byggja og landsbankin stovnsettur sum skjótast.

Friheden er altid friheden for anderledes tænkende

Af Mikael Witte

Så radikalt formulerede den tyske revolutionære Rosa Luxemburg sig for ytringsfriheden. Det var og er det mest kompromisløse forsvar for ytringsfriheden, uden smålig eller formynderisk skelen til egne, kollegiale eller klasse-mæssige interesser. Det er ytringsfrihed for alle — også for den politisk mest arge modstander.

I et demokrati har alle ytringsfrihed. I et demokrati må retten til at ytre sig aldrig gøres afhængig af om man har »ret« eller om man har »urete«. Den ægte ytringsfrihed, det ægte demokrati rummer ikke plads til den slags smagsdommere (med eller uden juridisk slør), der skal tage stilling til vores meningers og ytringers lovlighed. Det betyder naturligvis ikke at uenigheder, stridigheder eller slagsmål er borte dér eller at jeg forestiller mig en form for konfliktløst rige. Tværtimod hører de til dagsordenen. Men det ægte demokrati kan ikke acceptere at bestemte ytringer gøres lovlige, andre ulovlige. Alle har fuld ret til at ytre sig.

Det var lige netop det NFS Grundtvig skrev i indledningen til Nordens Mytologier:

Frihed lad det være vort løsen i Nord
Frihed for Løke, såvel som for Thor.

Thor var som bekendt gud og helt, Løke var skurk. Grundtvig — som var medlem af den forsamling der formulerede Danmarks Riges Grundlov i 1849 — kræver frihed for skurken, for outsideren, for afvigeren der tager fejl. Og Grundtvigs forsvar for Løke skyldes ikke en opportunist, at måske kunne Løke få ret. For Løke var den notoriske skurk, som ikke har ret. Det Grundtvig derfor vil forsvare her er friheden for den anderledes tænkende som selve målestokken for friheden.

Og den franske oplysningsfilosof Voltaire vil ligefrem forsvare sin modparts ytringsfrihed til sidste bloddråbe. Mere dramatisk kan det vist ikke blive. Og kun sådan kan friheden blive virkelig.

Så længe friheden kun gælder dem man er enig med er den et billigt reklametric, som blot skal tillokke kunderne og sløre ens egentlige mål. Derfor spørger jeg: Hvad nytter en »grundlovssikret ytringsfrihed«, hvis man bliver sparket ud fra sit job, hvis man bliver tvangsforflyttet, hvis man bliver straffet, hvis der nedlægges fobedbud? Hvad er det for en frihed?

Når det er så fundamentalt, at ytringsfriheden i Danmark i dag bliver taget alvorligt og diskuteret bredt skyldes det først og fremmest at selvom kritik fra ulandet kan påvirke udviklingen, så afhænger ytringsfriheden dog først og fremmest af om vi tager ytringsfriheden og af at vi også indrømmer vores politiske modstandere fuld ytringsfrihed. At ytringsfrihed med andre ord ikke gøres til et spørgsmål om professionelle skribenters interesser, men at der udvides en demokratisk bevægelse.

Censuren karakter — om censur er det egentlige onde eller et symptom — må ikke blokere for vort krav om ytringsfrihed her og nu. For selvom jeg hælder til den opfattelse, at censur blot er et nødvendigt redskab i magthavernes hænder, så der den dog den første og afgørende hindring for vort forsøg på at få en bedre verden og et bedre liv. Uden ytringsfrihed ingen diskussion.

Censuren kan derfor tvinge til undergrundsarbejde, undergrundsorganisering i organisationer der tager mål efter de organisationer man skal bekæmpe. Man overtager især hele den hierarkiske arbejdsmåde, som statsapparatet er opbygget efter. Og dermed har vi opgivet den brede organisering og opbakning, som er fundamental hvis vi skal vinde. Derfor er forsvaret for det frie ord nødvendigt. Og derfor er kampen for ytringsfrihed fundamental for alle der vil slås for et bedre liv.

Kun på den måde man man forstår og bekæmper de bagvedliggende ondt og årsager. Men må selvfølgelig ikke glemme at

en kamp blot imod censur er utilstrækkelig. Den er blot et redskab.

Hvis ytringsfriheden skal gøres til et kampspørgsmål må det naturligvis også erindres, at den største del af befolkningen ikke har noget forhold til ytringsfriheden. Mange vil hævde, at de aldrig har haft behov for ytringsfrihed for at tale, for at skrive en artikel eller for at producere et radioprogram. Og de er aldrig blevet kaldt ind til deres overordnede på grund af en udtalelse. En vigtig del af forsvaret for ytringsfriheden består derfor også i at de, der især har beskæftiget sig med dette spørgsmål, forstår at bruge ytringsfriheden til mere end egne interesser.

Jeg er af den opfattelse, at man kun kan forsvare ytringsfriheden ved at bruge den. Ytringsfriheden er nemlig ikke en ting, man kan sætte fra sig og tage frem igen efter for godt-befindende. Ytringsfriheden er noget man skal tege sig ret til, ikke noget man »har«. Retten er nemlig et historisk for-anderligt begreb.

Næst efter at bruge ytringsfriheden, ikke bøje nakken, men kridte skoen sammen med ligesindede kan man påpege krænkelse af ytringsfriheden. Derfor skal man straks offentliggøre alt om hvad der sker. Man skal straks holde faglige møder, straks informere sin fagforening. Og man skal ikke acceptere at fagforeningen bestemmer, hvor meget der skal ud til offentligheden. For der sidder også mennesker i fagforeningerne, der foretrækker andre løsninger, end dem vi har interesse i. Kun åbenhed og ærlig-hed styrker os.

Frå Mikael Witte (Red.):
Ytringsfrihed her og nu.
1981.